

som vi nu leve under. Se vi det fra Teatrets Standpunkt, er det hyppig faldet mig ind, at vi paa en ejendommelig Maade ere vendte tilbage til det gamle græske Teaters Standpunkt med Hensyn til Forholdet mellem Skuespil og Publikum. Den Gang spillede man ikke Komædie hele Aaret rundt, kun nogle faa Gange, en 3—4 Gange om Aaret, men saa spillede man for 20—30—til 40,000 Mennesker. Nu kan man ikke spille paa engang for en 30—40,000 Mennesker, men kun for 1500—2000 Mennesker, men man kan alligevel komme til at spille det samme Stykke for 30—40,000, ja for 100,000 Mennesker, idet det samme Stykke opføres 50—100, ja endogsaa flere hundrede Gange. Men naar vi saa faa et saadant Stykke, som — der mener jeg, det ærede Medlem for Assens havde Uret — ingenlunde altid høre til de bedste Stykker af Repertoiret, saa kommer det som en Prop i Vandrenden, saa forhindrer det alt nyt i at komme op, og saa er det, de ivrigste Teatervenner skride til et frit Teaters Oprettelse. Men saa kommer Justitsministeren, naar der er noget i det fri Teaters Repertoire, der ikke tiltaler ham — ja, det er ikke den nuværende højtærede Justitsminister, som ikke særlig har haft Lejlighed til at gribe ind, heller ikke særlig danske Justitsministre, men Justitsministeren i alle mulige Lande — og siger til Privilegiehaverne: hvis I ikke øjeblikkelig entholde jer fra disse uartige Ting, tage vi Privilegierne fra jer. Altsaa ogsaa fra dette Synspunkt, Hensynet til den ny, frodige, dramatiske Grøde, den, som gror, den som skal være Fremtidens Litteratur, er Friheden ønskelig. Men endelig vil jeg pege paa et Forhold til. Man tænker jo paa og har ogsaa her i Dag mest talt om Skuespillet, slet ikke om det musikalske Drama, Operaen. Men vi opfatte jo Operaen nærmest som en Form for en behagelig Adspredelse, Operaen optræder jo med store Pragt, kommer frem i Fløjel og Silke, udstyret med Dansere og Danserinder, men denne Opfattelse af Operaen, som noget højere Gøgl er saa gal som vel mulig. Man kan tvistes om, hvorvidt det 19de Aarhundredes dramatiske Litteratur staar over eller under tidligere Aarhundreders; men derom kan der ikke tvistes, at højere og dybere, end Operaen er naaet i de sidste 125 Aar, har det musikalske Drama aldrig nogensinde naaet; og de dybeste Tanker, de inderligste Følelser, som overhovedet det 19de Aarhundredes Europæere have været i Stand til at give Udtryk, have de udtrykt i den musikalske,

dramatiske Litteratur. Nationalt set tør vi vel sige det samme, eller er det ikke saa, at en Opera som „Drot og Marsk“ har lige saa megen national Værdi som adskillige af de Skuespil, der opføres som nationale Skuespil? Og er det ikke saa, at medens vore nordiske Oldtidssagn stod som noget underligt fremmed, dødt, lærd noget for den europæiske Bevidsthed omtrent ved Midten af dette Aarhundrede, saa er nu, fordi en stor musikalsk Mester har formet det raa, ædle Malm i sine u dødelige Værker, Odin og Frigga, Sigurd Fofnersbane og Brynhild blevet kendte og elskede Skikkelser hele den civiliserede Jordklode over? I Virkeligheden er Operaen, mener jeg, et lige saa værdifuldt og uundværligt Led i Teatervæsenet som alt andet. Men naar vi nu opleve en Tid, hvor Operaen vanskøttes paa en skammelig Maade, hvor man — det kan jo falde, at der er saadanne Tider, hvor det passerer — udelukkende søger at tilfredsstille et middagsforspist Publikums Trang til en lettere Adspredelse, eller hvor man ikke har noget højere Formaal end at give en enkelt begavet Sangerinde eller Sanger Lejlighed til at brillere i Stjernespil, og naar saa det virkelig alvorlige, musikinteresserede Publikum siger: Lad os dog se at slaa os sammen for at faa en fri Operascene oprettet — saa kommer atter Justitsministeren og saa kommer atter Privilegierne og umuliggør det, hemmer Friheden, just hvor der var mest Trang dertil. Ud fra disse Betragtninger tror jeg at turde sige, at Friheden har Formodningen for sig, Tvangen, Privilegiet have Formodningen mod sig og maa godtgøre deres Berettigelse, hvis de skulle hævde deres Plads i vor Lovbog.

Da Dr. Brandes fremsatte sit Forslag i 1888—89, var der 4 Forhold, som vare til Hinder for fuld dramatisk Frihed. Af disse 4 Forhold er det ene et blivende Forhold, som forhaabentlig vil blive ved under alle Tider, de andre tre forbigaaende, allerede til Dels hensvindende paa Grundlag af Lovén af 1889, i alt Fald ikke nu af større Betydning, end at der efter vor Overbevisning ikke vil være nogen som helst Betænkelighed ved at indføre den fulde Frihed. Det blivende Forhold, jeg sigtede til, er den dramatiske Forfatters Ret. Det er jo en Selvfølge, at deri ønske Forslagsstillerne ikke at gøre nogen som helst Indskrænkning, men det kan jo ikke nægtes, at den dramatiske Forfatters Ret eller rettere sagt hans Misbrug af hans Ret kan komme til at blive en virkelig Hindring for den dramatiske Litteraturs